

קובץ
תוך הנחל

דיבורים נוראים ונפלאים שנאמרו
בשבת קודש פרשת וישב תש"ע

מפ"ק כ"ק הרה"צ מוהרא"ש שלימ"א

יוצא לאור חודש כסליו תשע"א

תוך הנחל

ליל שבת קודש פרשת וישב ה'תש"ע

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי שיחת רביז"ל בשיחות הר"ן סי' קכ"ט, המדברת ממדת השמחה שמציל מתאוות משגל, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, עיקר התגברות התאוה הידועה, דהיינו תאות המשגל, הוא רק מחמת עצבות ומרה שחורה, וצריכין להתגבר בכל עני להיות אך שמח תמיד, ואומר רביז"ל: אפילו כשנפולין לפעמים לתוך רפש ומיט שקשה לו מאד לצאת משם, צועקין וצועקין וצועקין, ואמר בלשון אשכנז בוז הלשון: (אין אפילו או מפאלט אין אה בלאמי ארין, שרייט מען אין מע שרייט אין מע שרייט), והגביה רביז"ל ידיו קצת ולא אמר יותר, עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הגה מדת השמחה עולה על הכל, וכשאדם תמיד בשמחה, אזי קל לו להרים את מוחו ולדבקו בהשם יתברך, וכן קל לו לפתוח את פיו, ולהתפלל אל השם יתברך, כי שמחה היא עולם החירות, וכמו שכתוב (ישעיה נ"ה) כי בשמחה תצאו, על ידי שמחה נעשין בן חורין ויוצאין מן הגלות (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י'), ועל כן הכריז רביז"ל ואמר (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' כ"ד), "מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד", כי שמחה היא הפתח והשער להגיע אל כל הקדושות שבעולם, וכשאדם בשמחה, אזי הקדוש ברוך הוא שומר אותו שלא יבוא לידי פגם הברית חס ושלום (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קס"ט, ושיחות הר"ן סי' כ'), כי עיקר אחיזת תאוה זו הוא רק במקום עצבות ומרה שחורה, כשמוחו נופל לתוך קמנות וצמצום, על ידי זה נאחזות בו הקליפות, וכמו שנקראת קליפה זאת לילית, על שם הלילה והעצבות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רכ"ז), כי עיקר אחיזתה רק במקום שיש עצבות ומרה שחורה רחמנא ליצלן, אבל על ידי שמחה מוחים את שמה לגמרי, וחוכין להרים ולהגביה המוח אל דביקות השם יתברך, ועל כן צריכין להתגבר עם כל הכוחות להיות בשמחה, ועל ידי זה יהיה נשמר מכל רע תמיד.

והגה כשאדם כל היום בשמחה, אזי בנקל לו ליחד לו שעה ביום לשבר את לבו, ולהשיח כל אשר עם לבבו לפני השם יתברך, אבל כשיש לו עצבות ומרה שחורה חס ושלום, קשה לו להתבודד ולפרש שיחתו, כי העצבות ומרה שחורה איננה מניח אותו להנהיג את מוחו כרצונו,

וממילא גם דיבוריו נסתתמו, ואי אפשר לו להתפלל, ועל כן צריכין להתחזק להיות בשמחה תמיד, וביותר בשעת התפלה, וצריכין להכריח עצמו בכל הכוחות לזכות לשמחה, כי עבודת השמחה קשה וכבדה על האדם יותר משאר כל העבודות (שחות הר"ן סי' כ), וכשמטגבר בכוח גדול להתפלל בשמחה, אזי תפילותיו מרוצות ומתקבלות למעלה, וכמו שאומר רבינו"ל (ספר המדות אות תפילה סי' פ"א), תפילה שהיא בשמחה, היא עריבה ומתוקה לשם יתברך, ולכן אשרי הזוכה להיות בשמחה תמיד, ולהרבות להתפלל ולהתבודד עמו יתברך בכל עת, כי אז ימשיך על עצמו קדושה עליונה, וזכה להיות דבוק בו יתברך תמיד, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש ג"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר גורא ונפלא מאד, כי הנה מציינו אצל יוסף הצדיק שתי מדות אלו ביותר, ראשונה, שהיה תמיד מתפלל ומדבר אל השם יתברך, ושנית, שהיה תמיד בשמחה, וכמו שכתוב (בראשית ל"ט) **וירא אדניו כי ה' אתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו, ופירש"י**, שם שמים שגור בפיו, היינו שהיה תמיד מדבר אל השם יתברך ומהשם יתברך, וכמובא במדרש (תנחומא וישב), וכי פומיפר רשע היה רואה שהקדוש ברוך הוא עמו, ומה הוא כי ה' אתו, אלא שלא היה שמו של הקדוש ברוך הוא אז בפיו, היה נכנס לשמשו והוא היה מלחש ואומר, רבון העולם, אתה הוא במחונני אתה הוא פמרוני, תנני לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי ובעיני פומיפר אדוני, ופומיפר אומר לו, מה אתה מלחש, שמא כשפים אתה עושה לי, והוא משיבו, לא, אלא אני מתפלל שאמצא חן בעיניך, לפיכך כתיב **וירא אדוניו כי ה' אתו, עיין שם**, וכן מציינו אצל יוסף מדת השמחה ביותר, וכמו שכתוב (בראשית ל"ט) **ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח, ואמרו חכמינו הקדושים** (בראשית רבה פרשה פ"ו סי' ד'), גבר קפון, היינו צהל ושמוח ולב טוב (עיין שם במתנות כהונה), כי עיקר ההצלחה תלוי במדת השמחה, וכמובא בספר המדות (אות שמחה חלק ב' סי' א') **מי שהוא שמח תמיד, על ידי זה הוא מצליח, והיתה מדת השמחה כל כך חזקה אצלו, עד שלא היה יכול לסבול עצבות אפילו אצל אחרים, ולכן כשראה את שר המשקים ושר האופים** (בראשית מ') **והגם זועפים, שאל, מדוע פניכם רעים היום, כי רצה להכניס גם בהם מדת השמחה, והנה על ידי כל מדות קדושות אלה, היה כוח ליוסף הצדיק לעמוד בנסיון עם אשת פומיפר, כי מי ששמח תמיד, הקדוש ברוך הוא שומר אותו מפגם הכרית רחמנא ליצילן, וגם בכח תפילותיו לא התפעל כלל מפיתוי היצר הרע, וזכה להתגבר על יצרו ולהמשיך על עצמו קדושה עליונה.**

וזהו עוצם קדושת ימי חנוכה, שזכינו להכניע את קליפת יון הרשעה, שעיקר מומאנה היתה להשכיח שם שמים מישראל, חס ושלום, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה י"ח): שגורה מלכות יון גזרה שלא להזכיר שם שמים על פיהם, וכשגברה מלכות חשמונאי ונצחום, התקינו שיהיו מזכירין שם שמים אפילו בשמרות, עיין שם, וכן אמרו (בראשית רבה פרשה ב' סי' ד'), וחושך על פני תהום זה יון, שההשיכו עיניהם של ישראל בגזרותיהם, ואמרו להם, כתבו לכם על קרן

השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, כי מזמאת יון היתה ההיפך מקדושת יוסף הצדיק, שהיה שם שמים שגור בפיו, והיה תמיד שמח, והם רצו להשכיח שם ה' מישראל, ולהגביר העצבות והמרה שחורה בעולם עד שיתפוס אותם ברשתם, רחמנא ליצלן, שעל שם זה נקרא "יון", על שם (תהלים ס"ט) טבעתי ב"יון" מצולה, שהוא ענין רפש ומיט שאי אפשר לצאת משם, ולכן אמרו כתבו לכם על "קרן השור" דייקא, שהיא קדושת יוסף הצדיק הנקרא "שור", וכמו שכתוב (דברים ג'): בכור שורו הדר לו, ועיקר עבודתו להסתכל על החכמה והשכל שיש בכל דבר, שהוא אור האלקות שיש בכל דבר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' א'), שזהו "קרן השור", קרן הוא מלשון אור, וכמו שכתוב (שמות ל"ד) כי קרן עור פניו, ושור הוא מלשון הסתכלות, וכמו שכתוב (במדבר כ"ד) אשורנו ולא קרוב, והיוונים רצו להחשיך אור זה, ולומר להם, אין לכם חלק באלקי ישראל, ומחמת זה היו שטופים בתאוה ואת ביותר, וגזרו גזירות קשות על בנות ישראל (כתובות ג:), כי תאוה זו תלויה בעצבות ומרה שחורה, ועיקר המלחמה נגדם הוא כדברי רבינו"ל בסוף שיחה זאת, "אפילו כשנופלין לפעמים לתוך רפש ומיט שקשה לו מאד לצאת משם, צועקין וצועקין וצועקין", שזאת היתה התגברות הכהנים הקדושים, מתתיהו ובניו, שלא התפעלו כלל ממזמאת יון, רק צעקו "מי כמוכה באלים ה'", והרגילו שם שמים בפהם של ישראל, ועל ידי זה הכניעו קליפת יון הממאה, וזכו לאור הגדול של חנוכה, שהם ימים טובים של שמחה בהלל והודאה. והשם יתברך יזכנו להמשיך על עצמנו קדושת ימים אלו, ונזכה להתגלות אורו של משיח במהרה בימינו אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת וישב ה'תש"ע

בסעודה שלישית, סעודת רעוא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רבינו"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קפ"א המדבר מסכנת המחלוקת שיש על האדם, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רבינו"ל אומר, כשמתקשרים בקשר איזה אנשים על איש אחד אפילו אם הוא אדם חשוב יותר מהם, על כל זה יכולים להפילו, כי נתקבצים חלקי הכבוד שיש לכל אחד מהם, ועל ידי זה נתבטל חלק כבוד שלו ונופל על ידם, בבחינת (איוב כ"ט): "ראוני נערים ונחבאו", שהקטנות בטל לפני גדלות, כי חלקי הכבוד שלהם כשנתקבץ ונתקשר יחד, הוא גדול מחלק כבוד שלו לבדו, אם לא שזה האיש שחולקין עליו הוא גדול במעלה מאד, עד שחלק כבוד שלו, גדול יותר מכל חלקי כבוד שלהם ביחד, אזי אדרבא נתבטלים הם לפניו בבחינת ראוני וכו', אבל אם

אין גדול כל כך יכולים להפילו על ידי הקשר, אפילו אם כל אחד מהם נמוך ממנו, רק שלא יהיו רשעים, כי 'קשר רשעים אינו מן המנין' כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין כו:), כי רשעים אין להם חלק בכבוד, אבל אם אינו רשע ויש לו חיות מהנפש, יש לו חלק בכבוד ויוכלו להפיל מי שחולקים עליו על ידי הקשר: ועל זה התפלל יעקב שלא יזיק מחלקת קרח למשה רבנו עליו השלום, ואמר (בראשית מ"ט): "בקהלם אל תחד כבודי", היינו שלא יתייחד ויתקשר חלקי הכבוד שלהם שיש לכל אחד מהם, כי הם היו "קרואי מועד אנשי שם" חשובים, וכשלא יתייחד ויתקשר חלקי הכבוד שלהם, בודאי יוכל משה לעמוד נגדם להפילם, ומה שאמר כבודי, כי יעקב הוא בחינת הכבוד, כי הוא בחינות הנפש, כמו שכתוב (שם מו): "כל הנפש הבאה לבית יעקב", וכשמפילין איזה אדם, עיקר הנפילה שנופל לתאות ניאוף השם יצילנו, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה המחלוקת שיש על האדם היא דבר קשה עד מאד, ולא כל אחד מסוגל לעמוד בנסיון המחלוקת, כי אדם שיש עליו מחלוקת עלול ליפול בייאוש ובחלישת הדעת, למה חולקים עליו כל כך, והוא בסכנה גדולה שלא יעזוב את עבודתו לגמרי, ובפרט כשחולקין עליו אנשים גדולים וחשובים, הוא בסכנה גדולה ועצומה מאד, כי חלקי הכבוד שלהם מתקבצים ביחד, ויכולין להפילו מטה מטה חס ושלום, ועיקר הנפילה היא לתאוות ניאוף, רתמנא ליצלן, כי אדם שנופל בדעתו ומאבד את מוחיו ועשתנותיו, הוא עלול ליפול אל תאוות ניאוף ולאבד את קדושתו לגמרי, חס ושלום, ולכן כדאי לברוח מכל מיני מחלוקת, ולא להכניס את עצמו לסכנות כאלה, כי בנפשו הוא, ואם אף על פי כן חולקים עליו, עליו לברוח רק אל הקדוש ברוך הוא, ולהתנפל לפניו יתברך ברחמים ובתחנונים שלא תזיק לו המחלוקת, והעיקר שיחפש ויבקש כבודו יתברך בכל מה שעובר עליו, ויעשה כל מיני פעולות שבעולם להרבות כבוד שמים, ואז לא יוכלו חלקי הכבוד שלהם להתגבר עליו ולרחקו מן השם יתברך, ואדרבה הוא יעלה ויתגבר על כולם.

וזהו המבואר כאן בדברי רביז"ל, "שאם זה האיש שחולקין עליו הוא גדול במעלה מאד, עד שחלק הכבוד שלו, גדול יותר מכל חלקי כבוד שלהם ביחד, אזי אדרבא מתבטלים הם לפניו", כי הכל תלוי כפי חלק הכבוד של האדם, היינו כפי חלק הכבוד שהוא מעלה אל השם יתברך, ומרבה כבוד שמים בעולם, כי אם כל רצונו להרבות כבוד שמים בעולם, ואינו מבקש כבוד לעצמו, אזי לא יוכל לו שום אדם, כי זה עיקר התכלית, לגלות את כבוד השם יתברך בעולם, כי כל הבריאה נבראה רק בשביל כבוד השם יתברך, וכמו שכתוב (ישעיה מ"ג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, וכפי שאדם זוכה לגלות כבוד השם יתברך בעולם, כן נתגלים חלקי הכבוד שלו, ואז לא יכולה שום בריה שבעולם להכניעו או להפילו, כי הוא מקושר בשורש האחדות עם השם יתברך, ומקבל כוח אלקי לעמוד חזק בכל

נסיונותיו, לא כן אם אין אדם חזק להרבות כבוד שמים בכל עניו, אז תוכל המחלוקת להזיק לו מאד, ולהפיל אותו לתאוות ניאוף רחמנא ליצלן, כי מיד שתופסת אצלו איוו מציאות חוץ מכבודו יתברך, הוא עלול ליפול לתאוות עולם הזה, ולאבד חלקי הכבוד שלו לגמרי, חס ושלום, ולכן אשרי מי שמחפש תמיד רק כבוד השם יתברך בכל דבר, כי אז לא תוכל שום מחלוקת להזיק לו כלל.

והנה על פי דברי רביז"ל מובן מאד, איך במחלוקותו של קרח התגברו כל כך נגד משה רבינו, עד שחשדו אותו באשת איש, רחמנא ליצלן, וכמו שכתוב (במדבר ט"ז) וישמע משה ויפול על פניו, ואמרו חכמינו הקדושים (פנהרין ק"ג) מלמד שחשדוהו מאשת איש, ולכאורה יפלא מאד, איך יחשדו את משה רבינו בדבר מכווער כזה? אבל מחמת שהחולקים עליו היו אנשים גדולים וחשובים, שהם קרח ועדתו, כולל מאתים וחמישים איש קראי מועד אנשי שם, וידעו שחלקי הכבוד שלהם גדול מאד, לכן חשבו שבוודאי יפילו את חלקי הכבוד של משה רבינו, ועיקר הנפילה הוא לתאוות ניאוף רחמנא ליצלן, ולכן חשדו אותו בזאת, אבל הם לא ידעו שחלקי הכבוד של משה רבינו יותר גדול מכולם ביחד, כי כל ימיו מסר משה רבינו נפשו לגלות כבוד שמים בעולם, ולא היתה לו שום מציאות בפני עצמו כלל, לכן היה יכול לעמוד חזק נגד כל מחלוקתם, ולא הזיקו לו כלל, רק אדרבה! כולם התבטלו מלפניו ונשרפו ונבלעו בתוך האדמה, וכבודו של משה נשאר חי וקיים לעולם.

וזה מה שהתפלל יעקב אבינו "בקהלם אל תחד כבודי", שבשעה שיקהלו קרח ועדתו על משה ואהרן, לא יוכל קרח להמשיך גם חלק הכבוד של יעקב אבינו לתוך המחלוקת, כי יעקב הוא שורש הכבוד של כל נשמות ישראל, וכמו שכתוב (שם טו): "כל הנפש הבאה לבית יעקב", כי הנפש היא הכבוד, ועל ידה נתגלה כבוד שמים בעולם, ואם לא יצטרף הכבוד של יעקב אבינו אל החולקים על משה, בוודאי יוכל משה רבינו לעמוד חזק בכל נסיונותיו, כי חלק הכבוד שלו יותר גדול מכולם, כי כל חייו היו חסיבה אחת של כבוד שמים, ולכן אשרי הזוכה לחפש כבוד שמים בכל דרכיו, ואינו משגיח על כבוד עצמו כלל, כי אז יזכה להרבות כבוד שמים בעולם, ויהיה נשמר מכל רע בזה ובכא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מודה"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב (בראשית ל"ט) ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו אל יוסף וגו', ויש לדקדק על מה קאי "ויהי אחר הדברים האלה", על איזה קשר וסמיכות למקודם מרמו הפסוק, והנה על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי "ויהי אחר הדברים האלה", מרמו על כל המחלוקות והרדיפות שהיו מקודם על יוסף הצדיק, כי התגברו עליו אחיו, ורצו להכניעו, והנה חלקי הכבוד שלהם בוודאי היו גדולים מאד, כי הם היו בניו של יעקב אבינו שהוא שורש הכבוד של כל נשמות ישראל, ולכן חשבו, שבוודאי הצליחו להכניעו, והוא

בוודאי נבלע ונאבד בתוך תאוות עולם הזה, חס ושלום, שזהו ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו אל יוסף וגו', שהיה לו נסיון גדול ונורא מאד בתאוות הזאת, אבל חלק הכבוד של יוסף הצדיק היה יותר גדול מכולם, וכמו שאמר לאחיו, (בראשית ל"ו) והנה קמה אלומתי וגם נצבת, והנה תסבינה אלומיכתם ותשתחוינה לאלומתי, שכולם נתבטלו מלפניו, ולכן היה יכול לעמוד בנסיון ולא אבד קדושתו כלל, ואז דייקא בשעת הנסיון נתגלתה לו דמות דיוקנו של יעקב אביו, והועילה לו לעמוד בנסיון, כי דמות דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד, שמשם שורש הכבוד של נשמות ישראל, ובוזה הראו ליוסף, שהוא בעצמו עיקר המקבל חלקי הכבוד של יעקב אביו, והוא הממשיך לגלות כבוד השם יתברך בעולם, ולכן לא היה כח לאחיו להתגבר עליו, כי כבודו גדול יותר מכולם, ולכסוף נתגלה שדייקא על ידי כבודו של יוסף הצדיק היה קיום לכולם במצרים, וכמו שכתוב (בראשית מ"ה) והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים ואת כל אשר ראיתם וגו', כי על ידי קדושת יוסף הצדיק דייקא זכו לגאולה.

וזהו דאיתא במדרש (בראשית רבה פרשה פ"ה ס"א) שבמים היו עסוקין במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ובתעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויהודה היה עסוק ליקח לו אשה, והקדוש ברוך הוא היה עוסק בורא אורו של מלך המשיח, עיין שם, כי זה מסתרי נסתרות הבראה, למה עוברים על נשמות ישראל כל כך הרבה צרות ויסורים, ונראה כאילו כבודו יתברך נעלם ונסתר מהם, אבל באמת גם בתוך כל הצרות והיסורים נמצא כבודו יתברך, וכמו שכתוב (ישעיה ס"ג) בכל צרתם לו צר, וכן כתיב (שם מ"ב) כבודי לאחר לא אתן, והוא יתברך עוסק לברוא ולהוציא אורו של משיח מתוך הצרות דייקא, וכן הוא במשך כל שנות גלותו, שסבלנו ממדי, מיון ומאדום, ובכל דור ודור עומדים עלינו לכחותינו, אבל הקדוש ברוך הוא מצילנו מידם, והוא יתברך עוסק לברוא אורו של מלך המשיח, וכשיבא משיח אזי יראו למפרע שכל הסבל היה רק לטובתנו, וכמו שהיה בימי תנוכה, שרצו היוונים להתגבר על נשמות ישראל, ולכסוף נפלו ונתבטלו וזכינו לאורם הגדול של ימי חנוכה הקדושים, שבהם מתגלה האור הגנוז של לעתיד לבא, ואורו של משיח מתנוצץ בבתנו על ידי הדלקת נרות חנוכה, וכמו שאמרו דורשי רשומות מ'זוה"י מ'זוה"י ח'נוכה ש'מאל ראשי תיבות משי"ח, והיא התחזקות גדולה לכל אדם בכל זמן, בכל מה שעובר עליו בחיים, שלא יפול בדעתו כלל, רק ידע שבכל הצרות גנוז כבודו יתברך, והכל למען קירוב הגאולה בכלל ובפרט, וכמו שכתוב (תהלים ס"ט) קרבה אל נפשי גאולה, והשם יתברך יזכנו להמשיך על עצמינו קדושת ימים אלו, ונזכה לגאולה שלמה מכל צרותנו, ולראות בכיאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן ואמן.

